

Bůh-nebůh a „všemohoucnost“

Pokud budeme filosoficky interpretovat „skutečnost boží“ jako ryzí nepředmětnost (podobně jako Pravdu apod.), snadněji pochopíme, že představy o nějakém přímém zasahování Boha-neboha do tohoto „světa“, tedy jak do přírody, tak do dějin, nelze odpovědně uvažovat (natož o tom spekulovat). V této podobě (tímto způsobem) se tedy žádné „zázraky“ nedějí; to by bylo čarování a magie. Myšlenka boží všemohoucnosti mohla být inspirována sebe zbožněji, nicméně je vadná, nesprávná, falešná. Naproti tomu lze snad oprávněně počítat s tím, že prostřednictvím nejrozmanitějších subjektů (na všech možných úrovních) může dojít jednak k neočekávaným a nepředvídatelným „emergencím“ čehosi nového, nikdy nebývalého (někdy dokonce opakovaným nebo i hojným takovým emergencím, to rozhodně předem vylučovat by byl nesmysl), jednak k neméně neočekávaným a nepředvídatelným zánikům některých setrvačných resp. setrvačností vybavených skutečností (tedy anihilacím, nejspíš rovněž prostřednictvím vyšších subjektů, někdy ovšem i těch nejnižších). Nikdy však nemůžeme kterýkoli (sebe podivnější a sebe nápadnější) jev označit za přímé zjevení Boha-neboha, tedy za epifanii; všechno se naopak zdá nasvědčovat tomu, že emergence všeho nového je právě na svém počátku ne-li skrytá, tedy aspoň velice nezjevná. Nejvýraznějším příkladem a dokladem toho je především vývoj organismů, evoluce živých bytostí. Musíme se přece tázat: proč to muselo trvat tak dlouho? A odpověď (jak doufám, správná odpověď) je tato: nešlo to jinak, nešlo to rychleji. Ba naopak – šlo to ve skutečnosti mnohem rychleji, než kdyby to mělo spoléhat jen na náhody v přepisu DNA a RNA, a na vlastně také náhodné proměny prostředí (ty sice nelze samy považovat za náhodné, protože tam hrají mocnou úlohu nejružnější přírodní setrvačnosti, ale jejich následky pro vhodnost nebo nevhodnost přežití těch či oněch organismů rozhodně nemůže podezírat z nějakého druhu záměrů či intencí, přímo, takřka adresně směřujících k nim). Zkrátka shrnuto: v evoluci vidíme sličnost, tj. jakousi zacílenost, ale bez předem „daného“ či rozhodnutého „cíle“. Výsledkem může být, jak bohatost organismů dosvědčuje, až neuvěřitelná rozmanitost, ale ta právě potřebuje ty předlouhé věky stamilionů a miliard let.

(Písek, 130909-1.)